

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นับตั้งแต่ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยส่งผลให้องค์กรภาครัฐทุกแห่งรวมถึงเจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกคนร่วมมือกัน เพื่อแก้ไขปัญหาของชาติอย่างจริงจัง และสนองตอบความต้องการของประชาชน จึงเกิดการปฏิรูประบบการบริหารราชการซึ่งทำให้ต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ (กรมสรรพากร. 2557 : ออนไลน์) ภาษีอากรนับเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล จำเป็นที่รัฐจะต้องจัดหา รายได้จากภาษีอากรมาจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน และการดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รัฐจึงให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บภาษี โดยที่อำนาจในการจัดเก็บภาษีของรัฐ มิได้จำกัดอยู่เพียงแต่ส่วนกลางเท่านั้น ได้มีการกระจาย อำนาจการจัดเก็บภาษีให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญมากในการที่จะช่วยทำให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งท้องถิ่นจะสามารถบริหารงานรับใช้ประชาชนในการอำนวยความสะดวก และความกินดี อยู่ดี ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้มากขึ้น ก็ย่อมขึ้นอยู่กับการมีรายได้เพียงพอ ต่อการทำนุบำรุงท้องถิ่น แต่หากท้องถิ่นใดมีรายได้ไม่เพียงพอจำเป็นจะต้องอาศัยการอุดหนุน จากรัฐบาล (ทองอาน พาไทสง. 2549 : 103)

การชำระภาษีของประชาชนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับองค์กรและนำรายได้จากการชำระภาษี ในด้านภาษีโรงเรือนและที่ดิน ด้านภาษีบำรุงท้องที่ และด้านภาษีป้าย ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเป็นรายได้ไปใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ (เทศบาลตำบลหนองแสง. 2557 : 11-21) อาทิ ด้านสาธารณูปโภคหรือบริการสาธารณะ ด้านสาธารณสุข หรือกิจการเกี่ยวกับการป้องกัน การบำบัดโรค การรักษาและส่งเสริมสุขภาพของประชาชน ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหา สาธารณภัย หรือภัยที่เกิดแก่ประชาชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและ

ร่างกายของประชาชนสร้างสาธารณสถาน หรือสถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปใช้การสร้างและบำรุงสาธารณสมบัติ หรือทรัพย์สินส่วนรวมของประชาชน ซึ่งเป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันและทรัพย์สินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังนำรายได้จากการชำระภาษีไปใช้จ่ายในงบประมาณประจำปี รายจ่ายเทศบาล เช่น ค่าเงินเดือน เงินอุดหนุนค่าการศึกษา และค่ารักษาพยาบาลให้แก่ประชาชน ส่งเสริมการเกษตร การอุตสาหกรรม การสื่อสาร และการพาณิชย์เป็นต้น แสดงให้เห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำภาษีอากรที่จัดเก็บได้คืนกลับไปให้แก่ประชาชนในด้านบริการสาธารณะต่าง ๆ (นคร ชิตเดชะ. 2556 : 1-3)

ภาษีท้องถิ่นได้ปรับกระบวนการเพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและภารกิจที่เพิ่มมากขึ้น โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางเน้นเรื่องการบริหารเพื่อให้ผู้ชำระภาษีได้รับบริการที่รวดเร็วด้วยระบบงานที่มาตรฐาน (สุภัทธ์ บุญมานนท์. 2547 : 133-137) ทั้งนี้ ภาษีท้องถิ่นได้กำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีโดยให้ความสำคัญในการพัฒนาในการให้บริการประชาชน โดยการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานให้สอดคล้องเหมาะสมต่อการทำงานและให้บริการต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ผู้ชำระภาษีด้วยสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ชำระภาษี ตลอดจนการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายทั้งในส่วนของผู้ชำระภาษีและการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความสะดวกรวดเร็ว ในการให้บริการประชาชน โดยให้เกิดความประทับใจในบริการซึ่งอาจจะเป็นแรงจูงใจในการมาชำระภาษีของประชาชน ประกอบด้วย ด้านหลักความเป็นธรรม ด้านหลักความแน่นอน ด้านหลักความสะดวก และด้านหลักความเสมอภาคในการชำระภาษี โดยเพิ่มช่องทางการให้บริการประชาชนแบบใหม่แก่ผู้ชำระภาษีให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการปรับกระบวนการการทำงานภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุภัทธ์ พิณจิวคณ. 2547 : 60-68)

อำเภอวาปีปทุมเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดมหาสารคาม ในปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่จำนวน 15 แห่ง (สารานุกรมเสรี. 2557 : ออนไลน์) มีอำนาจและบทบาทในการจัดหา รายได้ให้เป็นของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่างค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถใช้พระราชบัญญัติต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติภาษีรายได้ พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและ ที่ดิน และควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบัญญัติ ดำเนินการได้ ตามอำนาจหน้าที่ที่พึงจะกระทำได้ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสบปัญหาในการจัดเก็บภาษีอากร คือ การจัดเก็บภาษี

และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จัดเก็บได้ไม่เพียงพอต่อการพัฒนา มีการประมาณการ รายรับในปี ปัจจุบันไว้ต่ำกว่าการจัดเก็บได้จริงของปีที่ผ่านมา ทำให้ไม่ทราบข้อเท็จจริงของจำนวนภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามจัดเก็บเองมีความจำเป็นต้องใช้ในด้านการบริหารงาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของประชาชนและยังต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางในการบริหารงานในด้าน โครงสร้าง พื้นฐาน การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการส่งเสริมอาชีพ จึงนับได้ว่าปัญหา ด้านการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีไม่เพียงพอ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างมาก (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนองแสง. 2557 : ไม่มีเลขหน้า)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการสร้างแรงจูงใจที่มีผลต่อการชำระภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อศึกษาระดับการชำระภาษีของประชาชนและเพื่อศึกษาระดับการสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาที่ได้เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามในการจัดทำแผนพัฒนา และปรับปรุงการจัดเก็บภาษีอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามให้เกิดประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการชำระภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีผลต่อการชำระภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

การสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษี ประกอบด้วย ด้านหลักความเป็นธรรม ด้านหลักความแน่นอน ด้านหลักความสะดวก มีผลต่อการชำระภาษีของประชาชน

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยไว้ ดังนี้

ศึกษาการสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ด้านหลักความเป็นธรรม ด้านหลักความแน่นอน และด้านหลักความสะดวก

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีท้องถิ่น และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13,796 คน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางบาล. 2557 : 1-2)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีท้องถิ่น และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 389 คน สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้สูตรการคำนวณตามวิธีของยามานะ (Yamane. 1973 : 727-728 ; อ้างถึงใน ชีรุติ เอกะกุล. 2543 : 4)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 การสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษี ประกอบด้วย

- 1) ด้านหลักความเป็นธรรม
- 2) ด้านหลักความแน่นอน
- 3) ด้านหลักความสะดวก

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 การชำระภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยเริ่มทำการวิจัยกำหนดระยะเวลารวม 1 ปี โดยเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ไปจนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

การสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษี หมายถึง แรงผลักดัน แรงกระตุ้น ที่จะให้ประชาชนเกิดความต้องการที่จะชำระภาษีหรือการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้กระตุ้นไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะประกอบไปด้วยปัจจัยแห่งความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ด้านหลักความเป็นธรรม ด้านหลักความแน่นอน และด้านหลักความสะดวก

1. ด้านหลักความเป็นธรรม หมายถึง หลักความเป็นธรรมในการชำระภาษี ในการประเมินราคาค่าภาษีต้องมีความถูกต้องเหมาะสม และมีให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อนหลังอย่างยุติธรรม เจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ มีการคำนวณภาษีตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายและระเบียบอย่างเป็นธรรมและมีวิธีการจัดการผู้หลบเลี่ยงไม่ชำระภาษี โดยการใช้มาตรการทางกฎหมายบังคับอย่างจริงจังและเป็นธรรม

2. ด้านหลักความแน่นอน หมายถึง การจัดเก็บภาษีทุกประเภทมีความแน่นอนและชัดเจน โดยประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่ายทั้งอัตราภาษี การประเมินค่าภาษี ตลอดจนวิธีการคำนวณและข้อกำหนดต่าง ๆ และมีการตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนทรัพย์สินของผู้ชำระภาษีทุกราย ใช้ราคาปานกลางที่ดินในการประเมินราคาภาษีในการกำหนดสิ้นสุดระยะเวลาการชำระภาษีบำรุงท้องที่ที่ต้องชำระภายในเดือนเมษายนถ้าเกินกำหนดเงินเพิ่มร้อยละสี่สิบสี่ของภาษีที่ค้างชำระ

3. ด้านหลักความสะดวก หมายถึง คือ ความสะดวกและความง่ายในการจัดเก็บภาษี เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ ทั้งสำหรับผู้เสียภาษีและผู้จัดการเก็บ ภาษีอากรประเภทใดก็ตามที่มีความง่ายในการประเมินจัดเก็บและการบริหาร

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลของประชาชนที่มีหน้าที่ในการเสียภาษี และ

มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบ ด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การจัดเก็บภาษี หมายถึง การจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ประกอบด้วย ภาษีบำรุงท้องที่, ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย

ผู้ชำระภาษี หมายถึง ประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามผู้มีหน้าที่ต้องชำระภาษีตามกฎหมายและอยู่ในข่ายต้องชำระภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และภาษีโรงเรือนและที่ดิน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการบริหาร และจัดการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ จะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงระดับการชำระภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขของการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ต่อไป
2. ทำให้ทราบถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ประชาชนมาชำระภาษีให้มากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาจัดการสาธารณะในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงต่อไป
3. เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ไว้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการในการสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษีและสารสนเทศสำหรับนักวิชาการ สำหรับการสืบค้นและต่อ ยอดการวิจัยที่สมบูรณ์ขึ้น